

תקנון הנחיית סטודנטים/ות לתארים מתקדמים באוניברסיטה העברית

תאריך עדכון אחרון: יוני 2022

1. מטרה

תקנון זה נועד להסדיר את החובות והזכויות של המנחים/ות ושל הסטודנטים/ות שעורכים/ות מחקר בהנחייתם/ן, לכתובת עבודת גמר לתואר שני (מוסמך) ולתואר שלישי (דוקטורט). הוראות תקנון זה כפופות לאמור בתקנון נה"ל ובתקנון לתלמידי מחקר, ובכל מקרה של אי-התאמה, הוראות התקנונים האחרים הן שיחולו.

2. נושא המחקר ומתכונת המחקר

א) המנחה והסטודנט/ית יבחרו נושא ההולם מחקר ברמה גבוהה והמכוון להעשרת הידע האנושי ולקידום המדע. נושאי המחקר ייקבעו באופן שמתאים לעבודה בהיקף המתאים לתכנית הלימודים הרלוונטית ולמשך הלימודים, כאמור בסעיף 10 להלן.

ב) המנחה והסטודנט/ית יסכמו מראש את מתכונת העבודה, ובכלל זה יקבעו אם הגשת העבודה לשיפוט מתוכננת להיות מותנית בהגשת קטעים מתוכה לפרסום בכתב עת אקדמי, תוך התחשבות בנורמות המקובלות בתחום המחקר הרלוונטי. ניתן יהיה לשוב ולבחון את המתכונת עם המעבר לשלב ב' בעבודת הדוקטורט.

ג) המנחה והסטודנט/ית יקבעו לוח זמנים להשלמת אבני-דרך בביצוע המחקר ואת הזמן שצפוי להיות מוקדש לביצוע המחקר (בשעות עבודה בממוצע בשבוע).

3. מחויבות המנחה

א) המנחה י/תפעל להכשיר ולהדריך את הסטודנט/ית כחוקר/ת, כחבר/ה בקהילה המדעית וכתורם/מת לחברה ולאנושות. המנחה י/תשמש לסטודנט/ית מופת לעשייה מדעית אתית, תוך הספקת סביבה אינטלקטואלית, מאתגרת ומעשירה.

ב) על המנחה לפעול באופן שמכבד את הסטודנט/ית, תוך הקשבה לדעותיו/ה ועידוד עצמאותו/ה. במידת האפשר, המנחה יסייע/תסייע לסטודנט/ית להשתתף בכנסים מדעיים ובפעילויות אקדמיות אחרות. על המנחה לאפשר לסטודנט/ית להשתתף בפעילויות אקדמיות, לרבות סדנאות וקורסים, שרלוונטיים לקידום המחקר.

ג) על המנחה להעניק לסטודנט/ית זמן ראוי לייעוץ ולמתן הערות לטיטוט של העבודה בזמן סביר. על הסטודנט/ית והמנחה להתעדכן לכל הפחות אחת לחודש במצב המחקר. במחקר ניסויי, המנחה י/תהיה זמין/נה באופן שוטף לדון עם הסטודנט/ית בתוצאות המחקר, לתכנן מחקרים נוספים ולעיבוד תוצאות המחקר לפרסום מדעי (בהתאם לסוג המחקר).

ד) חברי/ות הוועדה המלווה (בלימודי דוקטורט) יסייעו בייעוץ בגיבוש תכנית המחקר ובהערכת התאמתה למחקר לעבודת דוקטורט, ייעצו עם התקדמות המחקר ויסייעו במידת הצורך ביישוב מחלוקות אקדמיות בין המנחה לסטודנט/ית.

ה) במקרים שבהם צפויה להיות מוענקת מלגה מקרנות מחקר אישיות של המנחה, על המנחה למסור לסטודנט/ית פירוט של גובה המלגה ומשך המלגה, וכן פירוט באשר לגובה המלגה שתוענק במקרה של זכיה במלגה מקרן תחרותית. המנחה יעודד את הסטודנט/ית להגיש בקשה לקבלת מלגות מקרנות תחרותיות.

4. מטלות שאינן קשורות למחקר

א) על המנחה להימנע מלהטיל על הסטודנט/ית מטלות שירות חיצוניות, שאינן קשורות, במישרין או בעקיפין, לעבודת המחקר של הסטודנט/ית.

ב) המנחה והסטודנט/ית רשאים/ות להסכים על העסקת הסטודנט/ית בפעילות אקדמית נוספת (למשל, בעזרה במחקר), וזאת תמורת שכר ובכפוף לכללים בדבר עבודה נוספת שקבועים בתקנון המלגות של האוניברסיטה, ובלבד שאין בעבודה הנוספת כדי לפגוע בקידום מחקר/ה של הסטודנט/ית.

5. מחויבות הסטודנט/ית

א) על הסטודנט/ית להקדיש את מיטב מרצו/ה וזמנו/ה לביצוע העבודה המחקרית, תוך הקשבה להדרכת המנחה. על הסטודנט/ית לפעול בשיתוף פעולה הדוק עם המנחה, תוך כיבודו/ה, ולפעול בהתאם ללוח הזמנים שקבעו המנחה והסטודנט/ית להשלמת אבני-דרך בביצוע המחקר.

ב) על הסטודנט/ית לפעול בהתאם לכללי האתיקה של העשייה והדיווח המדעיים.

(ג) על הסטודנט/ית לנהוג ביחסים של כבוד הדדי ושיתוף פעולה עם סטודנטים/יות אחרים/ות.

(ד) על הסטודנט/ית להעמיד לעיון המנחה בכל עת את אוספי הנתונים ושאר סוגי הרישום המחקרי וחומרי ותוצרי המחקר; ואם שמדובר במחקר ניסויי במעבדה, להפקיד את אוספי הנתונים כאמור בידי המנחה עם סיום הלימודים לתואר מוסמך או דוקטור, לפי העניין.

6. היועצות עם אחרים/ות

(א) הסטודנט/ית רשאית להיוועץ עם אחרים/ות, ובכלל זה עם חברי/ות הוועדה המלווה וחברי/ות סגל אחרים/ות בכל עניין שקשור למחקר.

(ב) הסטודנט/ית רשאית לפנות אל האחראית/ת על לימודים מתקדמים ביחידה האקדמית וראש/ת הרשות לתלמידי מחקר לשם קבלת סיוע בנושאים הקשורים להנחיה בעבודת המחקר.

7. זכויות יוצרים וקניין רוחני

(א) בפרסומים מדעיים ובהרצאות בכנסים, ירשם שם הסטודנט/ית ברשימת המחברים/ות במקום הראוי לתרומתו/ה, בהתאם למקובל בתחום הרלוונטי. אם הפרסום אינו נושא את שם המנחה, תאוזכר הנחייתו/ה במקום הראוי, כמקובל.

(ב) חלוקת זכויות יוצרים בפרסומים מדעיים, בפטנטים ובשאר נכסים אינטלקטואליים וכן בתמלוגים הנגזרים מהם, תעשה תוך התחשבות בנוהג בתחום המחקר הרלוונטי, בתרומת המנחה והסטודנט/ית למחקר ובכפוף להוראות האוניברסיטה בעניין זה.

(ג) במקרה של מחלוקת בהערכה של התרומה היחסית של הסטודנט/ית והמנחה ימונה בורר על-ידי הרקטור.

8. שעות ביצוע המחקר

(א) במדעים הניסויים, על סטודנט/ית שמקבלת/ת מלגת מחייה מלאה להקדיש את מיטב מרצו/ה וזמנו/ה לביצוע העבודה המחקרית. בצד זאת, על המנחה להימנע מלדרוש מן הסטודנט/ית להקדיש לפעילות המחקר (לרבות הוראה באוניברסיטה), במעבדה או מחוצה לה, זמן שהוא מעבר לסביר בנסיבות העניין. אין לחייב את הסטודנט/ית להקדיש זמן לפעילות מחקר בימי המנוחה הרשמיים, ויש לכבד את זכותו/ה של הסטודנט/ית לחופשה בהיקף סביר מפעילות המחקר.

(ב) סטודנטים/ות זכאים/ות לחופשה ב"תקופת הורות", בהתאם לכללים המפורטים בעניין זה בתקנוני האוניברסיטה.

9. הפסקת הנחיה והפסקת תשלום המלגה

(א) הפסקת הנחיה אינה גוררת בהכרח הפסקת לימודים. החלטה על הפסקת לימודיו/ה של סטודנט/ית תעשה בהתאם להחלטת הרשויות המוסמכות לכך באוניברסיטה ולא על-ידי המנחה.

(ב) סטודנט/ית רשאית לעבור להנחיה על-ידי מנחה אחר/ת. אם מדובר במחקר ניסויי במעבדה, על הסטודנט/ית להפקיד בידי המנחה המקורי/ת את אוספי הנתונים ושאר סוגי הרישום המחקרי וחומרי ותוצרי המחקר, לפני המעבר למנחה החדש/ה.

(ג) המנחה רשאית להפסיק את ההנחיה בהתאם לנוהל הבא:

(1) על המנחה למסור לסטודנט/ית הודעה מוקדמת של לפחות חודשיים מראש על הכוונה להפסיק את ההנחיה ולפרט את הסיבות לכך, ולאפשר לסטודנט/ית הזדמנות נאותה להשמיע את עמדתו/ה.

(2) הפסקת ההנחיה אינה גוררת בהכרח הפסקת לימודים, אך המשך הלימודים מותנה באיתור מנחה חדש/ה. במקרים שבהם נמצא שיש לכך הצדקה, הגורם האחראי על לימודים מתקדמים ביחידה האקדמית רשאי לפעול לסייע לאתר מנחה חלופי/ת. במקרה של סטודנט/ית לתואר דוקטור, במקרים חריגים, אם נמצאה לכך הצדקה, ראש/ת הרשות לתלמידי מחקר, רשאית/ת להורות, לאחר היועצות עם נציג היחידה האקדמית ברשות לתלמידי מחקר, כי הוועדה המלווה תחליף את המנחה.

(ג) המנחה רשאית להפסיק תשלום מלגה בהתאם לנוהל הבא:

(1) על המנחה למסור לסטודנט/ית הודעה מוקדמת של לפחות חודש מראש על הכוונה להפסיק או להפחית את המלגה שלא בהתאם לתנאים שעליהם סוכם מראש ולפרט את הסיבות לכך; על המנחה לאפשר לסטודנט/ית הזדמנות נאותה למסור את תגובתו/ה, לפני החלטת המנחה בעניין.

(2) שינוי משך תשלום המלגה או גובהה לעומת ההסדר שסוכם מראש בין המנחה לבין הסטודנט/ית, שאינו נלווה להפסקת ההנחיה, טעונים אישור של הגורם האחראי על לימודים מתקדמים ביחידה האקדמית, שיחליט בעניין לאחר שמיעת המנחה והסטודנט/ית.

10. משך הלימודים ומועד הגשת העבודה לשיפוט

א) המנחה והסטודנט/ית יפעלו להשלים את ביצוע המחקר ואת כתיבת עבודת המחקר בהתאם ללוח הזמנים הקבוע בתקנונים, כלומר בעבודת מוסמך עד שנתיים וחצי מתחילת הלימודים ובעבודת דוקטורט עד חמש שנים מתחילת הלימודים. "תקופת הורות" או הפסקת לימודים מאושרת אינן באות במניין משך הלימודים.

ב) קביעת נושא המחקר והיקפו יעשו בהתחשב בחובה להשלים את ביצוע המחקר בתוך מגבלת הזמן האמורה. ככלל, אלא אם נקבע אחרת מראש ביחידה האקדמית, היקף עבודות הגמר יהיה זה: עבודת גמר לתואר מוסמך אמורה להיות בהיקף דומה לזה של מאמר אקדמי אחד בתחום הרלוונטי (אף שלא נדרש בהכרח פרסומה בכתב עת); ועבודת דוקטורט אמורה להיות בהיקף דומה לזה של כשלושה מאמרים אקדמיים בתחום הרלוונטי (אף שלא נדרש בהכרח פרסומם בכתב עת) או בהיקף של מונוגרפיה, הכול כמקובל בתחום המחקר.

ג) הארכת משך הלימודים תאושר במקרים חריגים בלבד. הבקשה תוגש לגורם האחראי על לימודים מתקדמים ביחידה. הבקשה תוגש במשותף על-ידי המנחה והסטודנט/ית, ובמקרה של חילוקי דעות ביניהם/ן, על-ידי כל-אחד/ת בנפרד.

(1) לימודי מוסמך במסלול מחקרי (עם תזה) יימשכו עד חמישה סמסטרים (שנתיים וחצי). על המנחה למסור לסטודנט/ית הערכה של מצב התקדמות המחקר לא יאוחר מתום הסמסטר הרביעי ללימודים. האחראי על לימודים מתקדמים ביחידה רשאי/ת להתיר, לאחר אישור הדיקן, הארכה של עד סמסטר אחד לכל היותר להגשת העבודה, אם יש טעמים מיוחדים שמצדיקים זאת. הארכה מעבר לכך טעונה אישור הדיקן והרקטור, והיא תינתן במקרים חריגים בלבד, מטעמים שיירשמו.

(2) לימודי דוקטורט יימשכו עד חמש שנים. האחראי על לימודים מתקדמים ביחידה רשאי להמליץ לראש/ת הרשות לתלמידי מחקר להאריך את משך הלימודים בשנה אחת, וראש/ת הרשות רשאי/ת להורות כך אם יש טעמים מיוחדים שמצדיקים זאת. הארכה נוספת טעונה אישור ראש/ת הרשות לתלמידי מחקר והרקטור, והיא תינתן במקרים חריגים בלבד, מטעמים שיירשמו.

ד) התעוררו חילוקי דעות בין המנחה לסטודנט/ית בשאלה אם העבודה מוכנה להיות מוגשת לשיפוט, רשאי/ת המנחה או הסטודנט/ית לבקש שהעניין יובא להכרעת האחראי על לימודים מתקדמים ביחידה (במקרה של עבודת מוסמך) או ראש/ת הרשות לתלמידי מחקר (במקרה של עבודת דוקטורט). במקרים חריגים, הגורם הרלוונטי רשאי להורות, לאחר ששמע את המנחה ואת הסטודנט/ית והתייעץ/צה עם הדיקן/נית וכן, במקרה של עבודת דוקטורט, עם הוועדה המלווה ונציג/ת היחידה ברשות לתלמידי מחקר, כי העבודה תועבר לשיפוט ללא הסכמת המנחה, וזאת אם נמצא שיש לכך הצדקה מיוחדת.

11. שיפוט עבודת המחקר

א) המנחה תמסור/ימסור את חוות הדעת באשר לעבודה (למזכירות הפקולטה או לרשות לתלמידי מחקר, לפי העניין) בתוך חודש לאחר השלמת המחקר.

ב) המנחה והסטודנט/ית יוועצו ביניהם באשר להצעת מועמדים לשיפוט העבודה, תוך כיבוד בקשה של המנחה או של הסטודנט/ית שלא למסור את העבודה לשיפוט של חוקר/ת מסוים/מת.